

CAPITOLUL I

Cu cel mai frumos cuvânt din lume

Acum mai bine de două mii de ani, pe când unii oameni încă mai înțelegeau graiul naturii, vorbirea încurcată a animalelor și ciripitul mărunț al păsărelelor; pe când ciorile erau telefoane mobile, porumbeii purtau sms-urile în piteni, iar pădurea fremăta și munții vuiau pe unde radio la cea mai mică adiere de vânt; pe când fiecare fir de apă era canal de televiziune și, din loc în loc, unde se strângea în bălți, iazuri, lacuri și mări, dădea naștere unor gigantice ecrane publice; pe când internetul era lumea întreagă, iar lumea întreagă era ferecată în cărți, în sătucul Andes din provincia Mantua din preafrumoasa și binecuvântata Italie veni pe lume un măgăruș fără stea în frunte, așa cum s-ar fi așteptat vârstnicii săi părinți, dar cu un neobișnuit dar de la natură.

De cum deschise ochii săi mari și umezi și își zări mămuca suflând asupra lui cu căldură și spălându-l duios cu limba, măgărușul nostru rosti cu înflăcărare: „Mama!”

CAPITOLUL II

Din care aflăm că o minune nu vine niciodată singură

Mamă-sa fu atât de tulburată să audă cum puiul ei grăiește în graiul omului, încât îndată i se zburli coama de un cot.

Ieși val-vârtej din staul, alergând speriată în stânga și-n dreapta să-l caute pe măgarul-tată și când, în sfârșit, dădu cu ochii de acesta, începu să ragă speriată din toți rărunchii, de-ar fi putut scula și morții din mormânt la auzul unui astfel de răget de jale: „Haaa! I-ha, I-ha, I-ha-ha-ha!“

Auzind toate acestea, măgarului-tată i se pleoștiră pe dată urechile mari și păroase, de-atârnavă acum ca niște cârpe ponosite și scămoșate.

Preț de o secundă păru că ar vrea să dea și el fuga în staul, să se convingă de adevărul celor spuse de măgăriță, dar cum nu putea desluși în ochii ei decât disperarea și frica, nu mai fu chip să se îndoiască de cruntul adevăr. Fiul său! Tocmai fiul său, pe care și-l dorise atât de mult, încât o viață întreagă implorase

și cerul, și pământul să nu rămână singur la bătrânețe, fiul său nu era unul normal. Așa că-și plecă, mâhnit, privirea în pământ, grăind stins și mai mult pentru sine: „I-ha“.

Trecu o zi, trecură două, trecură trei zile la rând fără ca măgărușul nostru să fie lăsat să iasă la lumina soarelui și să se bucure de frumusețile naturii, căci tare se mai temeau măgarul-tată și măgărița sa că vor fi dați de gol și că lumea va râde de puiul lor și de tot neamul măgăresc, care decăzuse într-atât, încât acum să se asemene oamenilor.

Ciorile, care stăteau și ele cum stau ciorile, plictisite de moarte, într-un plop bătrân ce străjuia de zeci de ani curtea din sătucul uitat de lume, deveniră de la un timp din cale-afară de iscoditoare.

Așa că, în a patra zi, începură să zboare mai jos și, ascultând cu băgare de seamă ce răgeau măgărița și măgarul-tată între ei și cum se mai văitau și-și căinau nenorocita soartă și se codeau să arate lumii mult așteptatul făt, ciorile prinseră vestea care plutea cum plutesc veștile, în aer, ca un puf invizibil de păpădie – haț! – și se și ridicară ca săgețile în înaltul văzduhului, despărțindu-se în stoluri largi deasupra satului.

De-aici, ciorile aveau s-o ia spre cele patru zări și din cele patru zări înspre capitală, la Roma – căci totul în lumea asta începe și sfârșește la Roma –, pentru

a duce cu ele minunata, dar înfricoșătoarea veste a nașterii unui măgăruș care grăia în graiul omului.

Nu mică le fu mirarea ciorilor de pretutindeni să se întâlnească în cercuri largi pe cerul de deasupra Romei, ducând toate doar una și aceeași veste.

Indiferent din ce parte a Italiei veneau, de la nord spre sud, de la sud spre nord sau de la est spre vest – căci dinspre marea de la vest nu s-a întors niciodată vreo cioară, nici măcar purtând o ramură de măslin în plisc –, toate ciorile croncăneau despre unul și același lucru: „Cra-cră-cru! Cri-cro-cre! Crî!“, ceea ce în limba ciorilor nu însemna altceva decât că: „S-a născut cu vorbe! S-a născut cu vorbe!“

Prin urmare, nimeni nu mai știa, la Roma, cine anume, om sau animal, s-ar fi născut cu vorbe și unde, pentru că nici la om, după cum se știe, nu se mai pomenise vreodată ca cineva să se nască vorbind.

Să fi fost oare cu puțință? Să fi fost aceasta o întreită minune, cum nu se mai întâmplase niciodată între fruntariile lumii întregi?

Căci, iată, la fel cum în sătucul Andes se născuse acel măgăruș care grăia în graiul oamenilor, tot astfel și în Sulmo, în inima muntoasă a Italiei, precum și în Venusia, în sudul cald al peninsulei, venise pe lume, în fix același timp, câte un măgăruș la fel de ciudat ca și cel dintâi.

CAPITOLUL III

Sau ce nu trebuie să facă tații la mânie

Dar să luăm lucrurile pe îndelete și să nu ne îndepărtăm de sătucul Andes, unde chinul vârstnicei familii de măgari nu înceta.

Neștiind ce nume să-i dea puiului său, măgarul-tată se duse, abătut cum era, pe malul unui râu din apropiere, de-i spune Mincio, unde stătu ore în șir, fără să știe de unde și cu ce să înceapă. Stătu așezat, cu cotoanoagele sub el, alungând muștele cu coada. Stătu trântit pe o parte, pufnind și fornăind a necaz. Stătu trântit pe cealaltă parte, fornăind și pufnind a mânie. Stătu lungit pe spate, lăsându-și copitele blege. Se tot ridică, dând ocol unei sălcii la umbra căreia, mai apoi, se ghemui. Iar se tolăni, iar se trânti, iar se lungi, iar se ghemui, dar nu era nici-cum chip să-și găsească liniștea.

Vrând, la un moment dat, să bea apă din râu și tot molfăind același pai în gură pe care-l molfăia de o viață, de când se așezase cu măgărița la grajdul lui, măgarul-tată băgă de seamă că paiul trimitea

vibrațiile sale pe oglinda lină a apei, iar acele vibrații tare semănau cu ceva care ar avea vreun înțeles, cu niște semne – așa cum văzuse el la grăjdar că tot încrustează în grindă, de fiecare dată când suie baloții de paie în șopron.

Și cum se uita măgarul-tată descumpănit în oglinda apei, i se păru că apa îi dă răspuns la întrebarea care-l frământa de atâta vreme: ce nume să-i dea măgărușului său.

Dar cine să-i descifreze semnele? Că nici ele nu erau simple rotocoale, ci cercuri întretăiate care se fugăreau între ele încolo și-ncoace, de-ai fi putut ameți bine de cap, dacă le-ai fi luat urma. De la un capăt la celălalt al râului, suprafața apei se învolburase în mii de semne grăbite, adunate ca spuma laptelui fiert, mai-mai să dea afară din matcă.

Bietul măgar părea că înțelege câte ceva, dar de priceput nu pricepea nimic.

Înfuriat pe neștiința sa, măgarul dădu fuga la grajd, scoțându-l pe măgăruș din culcușul de paie cald și uscat și târându-l după sine până la marginea apei. Ce și-o fi zis măgarul-tată? Că, dacă măgărușul știe să grăiască omeneste, atunci va ști numaidecât și să descifreze semnele.

Doar că, odată ajuns la malul râului, măgărușul nostru se uita pierdut ba la apă, ba la tatăl său, neștiind

Cei trei măgăruși și cartea fermecată

ce să creadă și ce să facă mai curând. Nu avea cum să citească semnele, vezi bine, căci vorbirea o fi ea de la natură, dar scrisul și cititul ți le dă doar școala.

Văzând acestea, măgarul-tată își ieși din minți și-l alungă furios pe măgăruș, răstindu-se la el: „I-haa! Hrr, i-ha!“, ceea ce în limba măgarilor înseamnă: „Iar până nu vei învăța să scrii și să citești, ca să afli ce nume ți-a hărăzit natura, să nu mi te mai întorci acasă, că oricum nu ești bun de nimic. Nici să cari baloți cu spinarea, nici să tragi la piatra de moară nu poți, nu ești vrednic de nimic din ceea ce ar trebui să facă un măgar adevărat. Doar gura e de tine... Ei, drăcie!“

Abătut, măgărușul nostru nici nu mai îndrăznește să ridice ochii din pământ să se uite la tătâne-său, așa rușine îi era. Încotro s-o apuce? Copita tatălui arăta destul de neîndurător înspre râu.

CAPITOLUL IV

În care se vedește că sub ape se mănâncă bine

Măgărușul atinse puțin apa cu botul și văzu că e udă. Încercând să ia urma semnelor de pe suprafața apei, făcu întâi un pas, apoi alți câțiva, foarte nesiguri, până când, dintr-odată, alunecă pe-o piatră acoperită de mușchi și... bâldâbâc, în apă! Nici una, nici două, apa îl trase în adânc și la vale, la vale și în adânc, încât, oricât s-ar fi muncit bietul măgăruș, nu mai putea ieși din curentul dezlănțuit.

Cum nu știa că știa să înoate, măgărușul începu să se zbată deznădăduit, de frica înecului. Când, ițindu-și capul pentru o clipă din spuma apei și uitându-se-n urmă, nu-l mai putea zări nici pe tatăl său, nici salcia de la malul apei, nici sătucul Andes, ci doar niște puncte mici care se îndepărtau cu repeziciune, măgărușul își dădu seama că, oricât ar țipa, nu-i va sări nimeni în ajutor. Așa că, resemnat, se lăsă în voia apei, întâmplă-se orice i s-ar fi întâmplat.

Spre mirarea lui, apa râului, oricât l-ar fi tras în jos, una-două îl și scotea înapoi la suprafață, părând că-l necăjește și că, de fapt, ar avea chef de hârjoană.

De îndată ce ajunse la un loc mai liniștit, măgărușul trase mult aer în piept și-și cufundă capul, să vadă cine sau ce se afla în adâncul aceluia râu, de era atât de jucăuș cu el.

Deodată zări în fața ochilor un pește mare și gras înotând vertical, un pește cu solzi cenușii pe spate și solzi albi pe burtă, cu mustăți negre, mari și bogate, dar bine îngrijite, de-ai fi zis că-s date cu briantină. Iar acel pește avea un șervet împletit din alge petrecut peste aripioara stângă și, de cum îl zări pe măgăruș, își dresе vocea baritonală și începu să-i vorbească:

— Bun venit la restaurantul Mincio Infra Aquam! Sunt chelner-șef Somn, iar în seara aceasta voi fi gazda ta. Pentru programul nocturn va trebui să mai ai puținică răbdare – astă-seară cântă la noi celebrul cvartet de suflători Batraciatta, mmm, o adevărată inspirație pentru un client hoinar, cum văd că te afli –, dar până una-alta îți putem oferi din gustoasele noastre preparate vegetariene: salată de paie înmuiate în salivă de scoică; paie la grătar; paie trase în ulei de pește și stropite cu lămâi de Sardinia; paie marinate în saramură pe pat de paie în sos de mătasea-broaștei; șnițel de paie cu garnitură de paie-pai; precum și savuroasa, vestita „paieia de Mincio“, cu boabe de ovăz din îndepărtatul nord și cubulețe de paie compactate

în bășică de crap... Crap, vino-ncoace și arată oaspetelui nostru cu ce ne lăudăm!

Uimit peste poate că tocmai a dat de un pește vorbitor, măgărușul se agita să răspundă, să dea glas nedumeririi sale, doar că apa îi intra întruna în gură și tot ce putea scoate de-acolo erau sute de bule de aer care-i acopereau fața.

— Aaa, dar măgărușul nostru vorbește, ar vrea să spună ceva, însă nu poate din cauza apei... Să-ți ofer atunci un cocktail de aer care se bea cu... paiul. Cam ce să fie? Avem cocktail cu aer alpin, cu aromă de brad secular și omăt de o zi, neatins de pasul caprei sălbatică; avem cocktail cu aer uscat și vântos de Sicilia, cu aromă de portocală și de lavă stinsă; avem cocktail cu aer de lan de grâu din Toscana, dar – sincer – nu-l recomand, pentru că tocmai este sezonul îngrășării ogorului, dacă înțelegi ce vreau să spun... O, pe toți zeei, măgărușul nostru se îneacă, băiete! Crap, adu repede un cocktail cu aer din satul natal al oaspetelui nostru... De unde ziceai că ești de loc?

Bietul măgăruș nu-și putea lua ochii de la ciudații pești, măcar cât să respire la suprafață, atâta era de uluit să audă cum și aceștia vorbesc pe limba omului. Cel mai mic și burtos, care tocmai fusese strigat „Crap“, pesemne bucătarul restaurantului, își umflă burta ca un balon, de părea că acuși explodează, după

care scoase o bulă de aer pe gură, mai mare de trei ori decât el, înfipse un pai în botul măgăruşului, celălalt capăt lăsându-l să intre încet-încet în bula de aer.

— Vorbeşte aici, că noi te auzim, deşi părem a nu avea urechi, spuse apoi domnul Somn. Dar nu te grăbi să spui tot dintr-odată, că spargi bula şi nu ne mai înţelegem.

— Sunt din Andes, nu departe de-aici, rosti măgăruşul prin pai, când îşi mai veni în fire.

— A, păi eşti de-al nostru, vlăstarul locurilor... fii binevenit, că mai rar avem un client aşa simpatic ca tine!

— Eu credeam că m-am născut monstru, dacă vorbesc precum oamenii, că de-aia m-au alungat ai mei de-acasă, dar văd că nici tu nu eşti mai teafăr la minte decât mine.

— Ei, poftim, se indignă Somn. Păi, nu noi vorbim în graiul oamenilor, ci ei au luat de la noi acest obicei. De ce crezi că-şi tot ţuguie buzele atunci când vorbesc şi îşi strâmbă feţele de zici că-i doare vorbitul? Pentru că ne imită. Mai bine zis, se chinuie să ne imite. Au deprins vorbirea pe măsură ce s-au aventurat în adâncurile mării, ale lacurilor şi ale râurilor; de la zeii apelor şi de la nimfe au furat ei această pricepere, dar asta trebuie să fi fost demult, tare demult, după cum mi-a povestit şi mie bunicul, căci

toți oamenii care mai ajung în ziua de azi pe fundul apelor sunt al naibii de albi la față, cu buzele vinete și cu burțile umflate, iar când îi întrebi de unde vin, nu știu să scoată altceva din ei decât niște aere sclifosite.

„Hm“, gândi în sinea sa măgărușul, „fericit cel ce poate cunoaște originea lucrurilor! Deci și oamenii au luat la rândul lor de la alții. Dacă n-aș fi aflat acum că nici ei nu-s chiar niște ființe superioare, atunci frica m-ar fi încercat mereu, de îndată ce-aș fi stat în fața lor.“

Apoi, simțind un ghes să le arate peștilor că nici el nu e mai prejos și-i poate imita cu ușurință pe oamenii care își folosesc darul vorbirii pentru a spune răutăți, măgărușul nostru se repezi:

— Bag de seamă că tu nu ai darul vorbirii, ci al nevorbitului. Dacă mai îndrugi multe, mi se face somn de crap. Sau crap de somn – totuna.

Peștii se uitară unul la altul, destul de mâhniți, apoi amândoi la măgăruș, părând că ar vrea să-i smulgă paiul din gură.

— Așadar avem talent de poet, zise domnul Somn. Facem jocuri de cuvinte, ai? Ei bine, află că e foarte important să înveți a face binele încă de mic, drăguțele. Chiar dacă-ți stau la îndemână, răutățile trebuie să ți le înfrânezi, căci nu fac bine nimănui, nici măcar celui care le spune.